ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра механічної та електричної інженерії

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ
Завідувач кафедри,
_____ Станіслав ПОПОВ
(протокол «01» вересня 2026 року №__)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

освітньо-професійна програма	«Технології будівельних конструкцій, виробів і матеріалів»
спеціальність	G19 Будівництво та цивільна інженерія
галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво
рівень вищої освіти	другий (магістерський)
факультет	інженерно-технологічний

Полтава
2026 / 2027 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни Охорона праці та цивільний захист для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Технології будівельних конструкцій, виробів і матеріалів спеціальності G19 Будівництво та цивільна інженерія

Мова викладання: державна

Розробник: Наталія ПОПОВИЧ доцент кафедри механічної та електричної інженерії, кандидат технічних наук, доцент

01 вересня 2026 р Наталія ПОПОВИЧ

Погоджено гарантом освітньої програми
Технології будівельних конструкцій,
виробів і матеріалів
01 вересня 2026 року Володимир ШУЛЬГІН

Схвалено радою з якості вищої освіти
спеціальності
Будівництво та цивільна інженерія
протокол № 1 від 01 вересня 2026 року

Голова ради з якості вищої освіти
спеціальності Володимир МУРАВЛЬОВ

© ПДАУ 2026 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Місце в індивідуальному навчальному плані	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	1 (*G19БЦбм_2026*)
Семестр	1
Лекції, годин	14
Практичні заняття, годин	10
Самостійна робота, годин	60
у т. ч. індивідуальні завдання	-
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета – формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь і компетентностей щодо забезпечення безпечних умов праці у будівельній галузі, організації та управління охороною праці під час виробництва будівельних конструкцій, виробів і матеріалів, запобігання виробничому травматизму та професійним захворюванням, а також реалізації заходів цивільного захисту, запобігання надзвичайним ситуаціям і ліквідації їх наслідків.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни Охорона праці та цивільний захист є складовою циклу наукової підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», і базується на вивчених раніше фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплінах.

4. Компетентності:

ІК Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі будівництва, що передбачають дослідження та/або здійснення інновацій та характеризуються невизначеністю умов та вимог

загальні:

- ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

фахові:

- ФК01. Здатність інтегрувати спеціалізовані концептуальні знання в галузі будівництва та цивільної інженерії, у поєднанні з дотриманням чинних нормативно-правових документів для вирішення складних інженерних задач.
- ФК03. Здатність забезпечувати безпеку при управлінні складними процесами в галузі будівництва та цивільної інженерії.

5. Результати навчання:

- РН07. Розробляти та реалізовувати заходи з охорони праці та цивільного захисту у виробничій діяльності; оцінювати ризики, стійкість об'єктів у

надзвичайних ситуаціях і обстановку (радіаційну, хімічну, біологічну), а також приймати обґрунтовані рішення щодо захисту персоналу і населення та управління безпекою виробничих процесів.

- РН11. Застосовувати системний підхід, інтегруючи знання з інших дисциплін.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
РН07	Здатність розробляти та реалізовувати заходи з охорони праці та цивільного захисту у виробничій діяльності; оцінювати професійні ризики, стійкість об'єктів будівельної галузі до впливу небезпечних і шкідливих чинників та надзвичайних ситуацій, визначати рівні радіаційної, хімічної й біологічної небезпеки, обґрунтовувати та приймати рішення щодо захисту персоналу і населення, організації безпечних умов праці та управління безпекою виробничих процесів під час виготовлення будівельних конструкцій, виробів і матеріалів.
РН11	здатність використовувати системний підхід для аналізу та оцінки ризиків, пов'язаних із охороною праці в галузі, враховуючи всі взаємозв'язки між різними факторами виробничого середовища; здатність впроваджувати заходи з охорони праці, використовуючи інтегрований підхід і знання з різних галузей для подальшого вдосконалення системи охорони праці на підприємствах.

6. Методи навчання і викладання:

- словесні методи;
- практичні методи;
- наочні методи;
- інтерактивні методи;
- комп'ютерні і мультимедійні методи.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародні норми і законодавство України в сфері охорони праці та цивільного захисту. *Система управління охороною праці, профілактика виробничого травматизму та підготовка до надзвичайних ситуацій*.

Тема 2. Безпека виробничих процесів і захист працівників у надзвичайних ситуаціях. *Оцінювання небезпек, алгоритми дій у разі загроз, правила безпечної поведінки та евакуація*.

Тема 3. Виробнича санітарія, гігієна праці та збереження здоров'я. *Вплив небезпечних і шкідливих виробничих чинників на фізичне й психічне здоров'я, формування культури безпечної поведінки.*

Тема 4. Пожежна безпека, домедична допомога та інформаційна безпека. *Дії у разі пожежі й інших надзвичайних ситуацій, надання домедичної допомоги постраждалим, безпечна взаємодія та використання інформації під час кризових подій.*

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма *(G19БЦбм_2026)*			
	усього	у тому числі		
		лек.	практ.	с.р.
Міжнародні норми і законодавство України в сфері охорони праці та цивільного захисту	22	2	2	18
Безпека виробничих процесів і захист працівників у надзвичайних ситуаціях	32	4	2	26
Виробнича санітарія, гігієна праці та збереження здоров'я	16	4	2	10
Пожежна безпека, домедична допомога та інформаційна безпека	20	4	4	12
Усього годин	**90**	**14**	**10**	**66**

8. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Система управління охороною праці на підприємстві	2
2	Оцінка організаційного рівня робочого місця: раціональність планування, відповідність його системі стандартів безпеки праці, санітарним нормам і правилам	2
3	Вибір методів для визначення шкідливих факторів робочого місця	2
4	Оцінка інженерної обстановки під час надзвичайних ситуацій природного характеру	2
5	Оцінка вибухової та вибухопожежної небезпеки приміщень	2
	Усього годин	**10**

Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
	денна форма *(G19БЦбм_2026)*
Міжнародні норми і законодавство України в сфері охорони праці та цивільного захисту	18
Безпека виробничих процесів і захист працівників у надзвичайних ситуаціях	26
Виробнича санітарія, гігієна праці та збереження здоров'я	10
Пожежна безпека, домедична допомога та інформаційна безпека	12
Разом	**66**

10. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

11. Оцінювання результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю результатів навчання
РН07	опитування, виконання завдань на практичних заняттях, тестування
РН11	опитування, виконання завдань на практичних заняттях, тестування

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			**Разом**
	опитування	виконання завдань на практичних заняттях	тестування	
Міжнародні норми і законодавство України в сфері охорони праці та цивільного захисту	5	5	30	**15**
Безпека виробничих процесів і захист працівників у надзвичайних ситуаціях	5	5		**45**
Виробнича санітарія, гігієна праці та збереження здоров'я	5	5		**15**

Пожежна безпека, домедична допомога та інформаційна безпека	5	10		**25**
**Коефіцієнт приведення балів*	*1*	*2*	*1*	
Разом	**20**	**50**	**30**	**100**

Шкала та критерії оцінювання

опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	опрацьовані завдання самостійної роботи, надані відповіді на усі запитання, вони є достатньо аргументованими
4	опрацьовані завдання самостійної роботи, надані відповіді на преважну більшість запитань
3	опрацьовані завдання самостійної роботи, надані відповіді на більшість запитань, але є неточність у судженнях
2…0	не виконано завдання з самостійної роботи, не надано відповіді на питання, або наявні значні неточності *(бали не нараховуються, необхідне повторне опрацювання теми)*

Шкала та критерії оцінювання

виконання завдань на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Завдання виконано повністю, всі вимоги і критерії враховані. Робота виконана без помилок, демонструє глибоке розуміння матеріалу та високу якість виконання. Завдання виконано самостійно, без помітних запозичень або необхідності в значній допомозі викладача.
4	Завдання виконано з незначними недоліками, більшість вимог дотримано. Робота містить мінімальні неточності або помилки, які не впливають на загальний результат. Робота виконана в основному самостійно, хоча могла потребувати незначної допомоги.
3	Основні вимоги завдання виконано, але є кілька значних недоліків. Робота містить помітні помилки або неточності, що впливають на загальний результат. Завдання частково виконано з допомогою викладача або з використанням додаткових ресурсів.
2…0	Лише деякі частини завдання виконано, більшість вимог ігнорується. Робота містить критичні помилки, які роблять результат майже непридатним. (*бали не нараховуються, необхідне повторне виконання завдання*)

Шкала та критерії оцінювання

тестування

Кількість балів	Критерії оцінювання
0 – 10	тест складається з 10 питань
1	вірна відповідь, знання теоретичного матеріалу
0	неправильна відповідь на запитання, недостатні знання теоретичного матеріалу

12 Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Засоби навчання: комп'ютер (ноутбук) – 1 шт.; пристрій мультимедійний (проектор) – 1 шт.; проекційний екран – 1 шт.

13 Політика навчальної дисципліни

- щодо термінів виконання та перескладання:

Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати навчальні завдання у встановлені терміни, визначені графіком освітнього процесу та викладачем дисципліни. У разі поважних причин (хвороба, участь у заходах за підтримки університету, форс-мажор тощо) терміни виконання можуть бути індивідуально продовжені за погодженням із викладачем. Поточні завдання можуть бути повторно виконані / перескладені лише за умови попереднього отримання негативної або незадовільної оцінки, або невиконання завдання вчасно. Перескладання підсумкового контролю здійснюється згідно з графіком, затвердженим деканатом, у строки, передбачені для ліквідації академічної заборгованості, не більше двох разів.

- - щодо академічної доброчесності:

Усі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватись принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності ПДАУ. Недопустимими є плагіат, списування, фальсифікація, фабрикація результатів, використання сторонньої допомоги під час контрольних заходів. У разі виявлення порушення результат оцінювання анулюється, а студент зобов'язаний пройти повторне оцінювання у встановленому порядку.

- щодо використання інструментів штучного інтелекту:

Використання систем штучного інтелекту регламентується Правилами використання систем штучного інтелекту в освітньому процесі ПДАУ. Для даної дисципліни встановлено Режим Б (обмежене використання ШІ): дозволяється використовувати ШІ для пошуку й систематизації джерел, підготовки структури робіт, перекладу та перевірки мовного оформлення з обов'язковим розкриттям фактів використання ШІ у роботі. Генерація підсумкових практичних результатів чи розрахунків за допомогою ШІ без власного виконання заборонена.

- щодо відвідування занять:

Відвідування занять є обов'язковим. Пропущені заняття підлягають відпрацюванню у строки, погоджені з викладачем. Невиконання цього обов'язку може вплинути на допуск до підсумкового контролю.

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти:

Результати навчання, набуті в неформальній або інформальній освіті (наприклад, онлайн-курси, стажування), можуть бути визнані університетом відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті». Для цього здобувач має подати підтверджувальні документи (сертифікати, протоколи, звіти тощо) та пройти оцінювання рівня засвоєння результатів навчання, якщо це необхідно.

- щодо оскарження результатів оцінювання:

Здобувач вищої освіти має право звернутися з апеляцією щодо результатів поточного або підсумкового оцінювання. Апеляція подається у письмовій формі на ім'я декана не пізніше наступного робочого дня після оголошення оцінки. Розгляд здійснюється апеляційною комісією у триденний строк відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання ПДАУ. Рішення комісії є остаточним і не може призвести до зниження оцінки.

14 Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. О.Г.Левченко, О.І. Полукаров, В. В.Зацарний, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська Охорона праці та цивільний захист: підручник, Київ: Основа. 2019. 472 с.
2. З.М. Яремко, С.В. Тимошук, С.В. Писаревська Охорона праці, Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 430 с.
3. ДБН А.3.2-2-2009 «Охорона праці та промислова безпека у будівництві».
4. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці».
5. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці».
6. ДСТУ 7239:2011 Система стандартів безпеки праці. Засоби індивідуального захисту. Загальні вимоги та класифікація.
7. ДСТУ Б В.2.5-82:2016 «Електробезпека в будівлях і спорудах».
8. ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва».
9. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затверджений постановою КМУ від 17.04.2019 № 337.
10. Филипчук В.Л., Шаталов О.С., Гапончук О.А Карпюк Р.М., Калда Г.С. Розслідування нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: навчальний посібник, Хмельницький, 2023. 337 с.
10. ДСТУ 2293-14. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять. [Чинний від 2015-05-01]. Вид. офіц. Київ: Міненергорозвитку, 2015, 19 с.
11. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС. Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників.
12. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.
13. Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.1. «Техногенна та природна небезпека». Т.3. «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування». Посібник. К.: КІМ, 2007, 2008. 152 с

Допоміжні

13. Коржика Б. М. і Іванова В.М. Охорона праці в будівництві: навч. посіб. Харків, Форт, 2010. 388 с.
14. Ярошевська В. М., Чабан В.Й. Охорона праці в будівельній галузі: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2005. 313 с.

15. Закон України «Про охорону праці» URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12 (дата звернення: 29.08.2026).
16. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» URL:https://zakon.rada.gov.ua/go/1105-14 (дата звернення: 29.08.2025).
17. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/n0001641-08 (дата звернення: 29.08.2026).
18. Правила пожежної безпеки в Україні URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/z0252-15 (дата звернення: 29.08.2026).

Інформаційні ресурси

19. Закон України «Про охорону праці» URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12 (дата звернення: 29.08.2026).
20. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» URL:https://zakon.rada.gov.ua/go/1105-14 (дата звернення: 29.08.2026).
21. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/n0001641-08 (дата звернення: 29.08.2026).
22. Правила пожежної безпеки в Україні URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/z0252-15 (дата звернення: 29.08.2026).
23.Сервіс документів будстандарт URL: http://online.budstandart.com/ua/about.html (дата звернення: 29.08.2026).
24. Національний класифікатор України «Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010», затверджено наказом Держспоживстандарту України від 11.10.2010 № 457 https://ips.ligazakon.net/document/view/fin61335?an=937

Приклади безкоштовних курсів:

• Перша домедична допомога в умовах війни (https://courses.prometheus.org.ua/courses/coursev1:Prometheus+FAW+2022_T2/course/)
• Навчання з попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів (https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/coursev1:UDA+PRE101+2022_T2/home)
• Оцінка шкоди довкіллю від російської агресії (https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/coursev1:ANTS+EDA101+2023_T1/home)
• Цивільна оборона та захист у надзвичайних ситуація https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+CIVIL101+2022_T3/home